

Vzdelávacia oblasť: ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Stupeň vzdelania: Primárne vzdelávanie

Cyklus: 1. cyklus

Ročník: 1. ročník

Forma štúdia: denná

Vyučovací jazyk: slovenský

Počet hodín za týždeň/školský rok: 1 hodina týždenne / 33 hodín ročne

UČEBNÉ ZDROJE:

Používaná učebnica:

⇒ Človek a spoločnosť, pracovná učebnica pre 1. cyklus; Dobišová, Kováčiková; vydavateľstvo Aitec 1. vydanie 2025; ISBN 978-80-8146-337-2

Iné zdroje:

- ⇒ Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie (2023) v znení Dodatku č. 5.
- ⇒ Vzdelávací štandard vzdelávacej oblasti Človek a príroda pre 1. cyklus a oficiálny prevodník zmien Dodatku č. 5.
- ⇒ Učebnice, pracovné listy, detské encyklopédie, prírodniny, jednoduché meradlá, lupy, modely a bezpečné pomôcky primerané veku.
- ⇒ Okolie školy a miestne životné prostredie; digitálne zdroje vybrané a overené učiteľom.

CHARAKTERISTIKA VZDELÁVACEJ OBLASTI

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť pripravuje žiakov na zodpovedný život v rodine, triede, škole a obci. Rozvíja orientáciu v blízkom priestore a čase, porozumenie pravidlám a vzťahom medzi ľuďmi, záujem o miestnu komunitu, šetrné hospodárenie, spoluprácu, rešpekt k rozmanitosti a ochotu podieľať sa na zlepšovaní svojho okolia. Tento dokument spracúva výlučne obsah uvedený na stranách 29 až 33 zdrojového PDF, prispôbený 1. ročníku.

SÚLAD S DODATKOM Č. 5 K ŠVP

Osnova je zosúladená s oficiálnym prevodníkom zmien pre vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť. Do učiva 1. cyklu sú zapracované zmeny, ktoré majú podľa prevodníka priamy vplyv na učebné osnovy:

- vysvetľovanie základných ekonomických vzťahov na jednoduchých príkladoch;
- dodržiavanie základných pravidiel bezpečného správania účastníka cestnej premávky;
- pomenovanie základných pravidiel bezpečnosti a wellbeingu v online prostredí;
- rozlíšenie obsahu vhodného a nevhodného pre deti;
- všímanosť voči diania v najbližšom okolí.

Výkon „posúdiť vlastné možnosti kúpy vybraného tovaru a služby“ a požiadavka uvádzať príklad nepravdivej správy sa podľa Dodatku č. 5 vynechávajú. Média a AI sú v 1. ročníku spracované len prípravne, bezpečne a pod priamym vedením učiteľa.

CIELE VZDELÁVANIA V 1. ROČNÍKU

- orientovať sa v škole, jej okolí a v obci podľa známych bodov a priestorových vzťahov;
- pozorovať miestne prostredie, počasie a činnosť ľudí a jednoducho zaznamenať zistenia;

- orientovať sa v základnej časovej postupnosti a primerane si plánovať činnosti;
- vnímať vlastnú jedinečnosť, roly a vzťahy v rodine, triede a skupine;
- chápať význam pravidiel, férovosti, spolupráce, pomoci a šetrného hospodárenia;
- poznávať obec, jej symboly, inštitúcie, služby, sviatky a tradície;
- bezpečne sa správať v cestnej premávke aj online a požiadať dospelého o pomoc;
- zapojiť sa do primeranej prospešnej aktivity pre triedu, školu alebo blízke okolie.

KOMPONENTY A UČEBNÝ OBSAH

KOMPONENT: GEOGRAFICKÝ KOMPONENT	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Orientácia v okolí školy, v obci a jej blízkom okolí: Miestna krajina, orientácia, poloha v priestore, prírodné a historické prvky, orientačné body a turistické značenie. • Procesy v miestnej krajine a ich vplyv na človeka a životné prostredie: Prírodné a umelé prostredie, počasie, cestovanie, doprava, mesto a vidiek, spôsob života; šetrný vzťah k prírodným zdrojom a prostrediu. • Dodatok č. 5: Dodržiavanie základných pravidiel bezpečného správania účastníka cestnej premávky; všíímavosť voči diani v najbližšom okolí.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Používať pojmy potrebné na orientáciu v miestnej krajine a získavať informácie pozorovaním. • Orientovať sa v známom prostredí podľa polohy orientačných bodov a priestorových vzťahov medzi nimi. • Rozpoznať vzťahy medzi človekom a krajinou na príkladoch z miestneho prostredia. • Opísať vplyv počasia na prírodu a život ľudí počas dňa a roka. • Uplatňovať šetrný vzťah k prírodným zdrojom a životnému prostrediu. • Dodržiavať základné pravidlá chodca a bezpečného správania v cestnej premávke.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Vychádzka v okolí školy: určovanie orientačných bodov, bezpečnej trasy a relatívnej polohy objektov – vpravo, vľavo, pred, za, blízko a ďaleko. • Tvorba jednoduchého obrázkového plánu cesty po škole alebo od školy k vybranému miestu v obci. • Porovnávanie prírodného a umelého, tichého a hlučného, čistého a znečisteného prostredia. • Kalendár počasia s obrázkovým záznamom a rozhovorom o oblečení, doprave a činnostiach ľudí. • Dopravné situácie s kartičkami: bezpečné prechádzanie cez cestu, reflexné prvky, chôdza po chodníku a rešpektovanie pokynov dospelého.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Geografická a priestorová – orientácia, poloha, plán a miestna krajina. • Environmentálna – vzťah človeka ku krajine, šetrenie zdrojov a čistota obce. • Občianska a zdravotno-bezpečnostná – pravidlá chodca a zodpovedné správanie. • Čitateľská, vizuálna a dátová – symboly, jednoduchý plán, kalendár počasia a záznam. • Metakognícia a charakter – plánovanie trasy, kontrola bezpečnosti, všíímavosť a zodpovednosť.
MEDZIPREDMETOVÉ	• Matematika – priestorové vzťahy, poradie, porovnávanie a jednoduché tabuľky.

PREPOJENIA	• Slovenský jazyk a literatúra – opis trasy, miesta a počasie; tvorba viet podľa obrázka. • Človek a príroda – počasie, krajina, prírodné zdroje a ochrana prostredia. • Výtvarná výchova – obrázkový plán, značka a kresba obce. • Telesná a športová výchova – orientačné hry, pohyb vonku a bezpečnosť.
-------------------	---

KOMPONENT: DEJEPISNÝ KOMPONENT	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Orientácia v čase: Časová postupnosť, meranie času, kalendár; deň, týždeň, mesiac; dnes, včera, zajtra; práca, učenie, zábava a odpočinok. • Pozorovanie zmien v čase: Vzájomné rodinné vzťahy, roly v rodine, triede a kamarátskej skupine; vlastná jedinečnosť a jedinečnosť druhých.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Rozvrhnúť si s pomocou učiteľa čas na prácu, učenie, zábavu a odpočinok. • Určiť vzťahy pred – po a zoradiť jednoduchú postupnosť udalostí. • Orientovať sa v kalendári a na hodinách v primeranom rozsahu 1. ročníka. • Opísať vlastnú jedinečnosť a jedinečnosť druhých. • Pomenovať roly, ktoré zastáva v rodine, triede a kamarátskej skupine, a uviesť, čo ho spája s ostatnými.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Usporiadanie obrázkov denného režimu a rozlíšenie povinností, oddychu a zábavy. • Kalendárové hry: dnes – včera – zajtra, susedné dni, mesiace a významné rodinné alebo školské udalosti. • Modelové hodiny: určovanie celých hodín a spájanie času s bežnou činnosťou. • Tvorba jednoduchej časovej osi „Môj deň“ alebo „Ako som rástol/a“. • Rodinný a triedny kruh: pomenovanie vzťahov a rolí bez hodnotenia typu alebo zloženia rodiny.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Dejepisná a časová – následnosť, zmena, kalendár a osobná minulosť. • Sociálna a emocionálna – vzťahy, roly, jedinečnosť a spolupatričnosť. • Matematická – čas, poradie a jednoduché časové údaje. • Čitateľská a vizuálna – obrázková postupnosť, kalendár a časová os. • Metakognícia a charakter – plánovanie dňa, rozlišovanie priorít, sebareflexia a úcta.
MEDZIPREDMETOVÉ PREPOJENIA	• Matematika – určovanie času, poradie a cyklické deje. • Slovenský jazyk a literatúra – rozprávanie udalostí v časovej postupnosti. • Telesná a športová výchova – denný režim, pohyb a odpočinok. • Výtvarná výchova – časová os a portrét rodiny alebo triedy. • Etická/náboženská výchova – vzťahy, jedinečnosť, úcta a pomoc.

KOMPONENT: OBČIANSKY KOMPONENT	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Poznávanie pravidiel vo svojom živote: Pravidlá, školský poriadok, férovosť; zmysel pravidiel v hre, rodine, triede a škole. • Život obce a vzťahy v komunite: Symboly, sviatky, tradície a rozmanitosť; významné prírodné, kultúrne, historické a náboženské prvky; inštitúcie a služby v obci.

	• Zodpovedné hospodárenie: Povolenia, základné ekonomické vzťahy, tovary, cena, peniaze, šetrenie a starostlivosť o vlastné, zverené a spoločné veci. • Základy aktívneho občianstva: Spolupráca, pomoc, dobročinnosť, solidarita, rozmanité potreby ľudí a prospešná aktivita pre triedu, školu alebo obec. • Médiá, online prostredie a Dodatok č. 5: Médiá a AI ako možné zdroje informácií, poučenia alebo zábavy; základné pravidlá bezpečnosti; rozlíšenie obsahu vhodného a nevhodného pre deti. Uvádzanie príkladu nepravdivej správy sa podľa Dodatku č. 5 z osnov vynecháva.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Podieľať sa na tvorbe a uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede alebo škole. • Vysvetliť význam vybraných pravidiel a uplatňovať férovosť. • Mať prehľad o významných miestach, symboloch, sviatkoch, tradíciách, inštitúciách a službách v obci. • Viest' jednoduchý rozhovor s cieľom získať informácie, zaznamenať ich a krátko prezentovať. • Vysvetliť na jednoduchých príkladoch základné ekonomické vzťahy – ľudia pracujú, za peniaze kupujú tovary a služby, o veci a zdroje sa treba starať. • Preukázať citlivosť voči potrebám ľudí a uviesť príklad rozmanitosti v bezprostrednom okolí. • Pomenovať pravidlá bezpečnosti a duševnej pohody online a rozlíšiť obsah vhodný alebo nevhodný pre deti.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Spoločná tvorba pravidiel triedy, podpis obrázkovým symbolom a pravidelná reflexia ich dodržiavania. • Poznávacia vychádzka po Žalobíne alebo obrázková mapa obce: obecný úrad, kostol, obchod, zastávka a ďalšie miesta podľa miestnych podmienok. • Triedny kalendár sviatkov a tradícií; citlivé porovnávanie spôsobov slávania v rodinách. • Hra na povolania, obchod a služby: priradovanie práce, služby, výrobku a jednoduchej ceny; rozhovor o šetrení. • Triedenie odpadu, šetrenie vody a elektriny, starostlivosť o pomôcky a spoločný priestor. • Mini-projekt pomoci: čo potrebuje spolužiak, starší alebo chorý človek; naplánovanie primeranej prospešnej aktivity. • Učiteľom vedené triedenie obrázkových online situácií: bezpečné/nebezpečné; pravidlo „zastav sa – povedz dospelému – neklikaj“; zdravé striedanie obrazovky, pohybu a oddychu. • Porovnanie informácie od človeka, z knihy, médií a z AI na prípravnej úrovni; zdôraznenie, že AI nie je človek a informáciu treba overiť s dospelým.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Občianska – pravidlá, komunita, spolupráca, pomoc a aktívne zlepšovanie okolia. • Finančná – práca, tovary, služby, cena, peniaze, šetrenie a starostlivosť o zdroje. • Mediálna, digitálna a AI – zdroje informácií, vhodnosť obsahu, bezpečnosť, wellbeing a pomoc dospelého. • Interkultúrna a sociálno-emocionálna – tradície, rozmanitosť, empatia a solidarita.

	• Environmentálna – šetrenie vody a energie, predchádzanie odpadu a starostlivosť o spoločné prostredie. • Metakognícia a charakter – sebakontrola, férovosť, pravdivosť, zodpovednosť, všímavosť a reflexia vlastného konania.
MEDZIPREDMETOVÉ PREPOJENIA	• Slovenský jazyk a literatúra – rozhovor, otázky, krátky záznam, pravidlo a prezentácia. • Matematika – ceny, mince na modelovej úrovni, triedenie a jednoduchý prehľad. • Človek a svet práce – povolania, výroby, služby, starostlivosť o veci a spoločná práca. • Človek a príroda – ochrana prostredia, voda, energia a odpad. • Náboženská/etická výchova – pomoc, dobročinnosť, solidarita, tradície a dôstojnosť človeka. • Informatika – bezpečné používanie zariadení, primeraný obsah a digitálna rovnováha. • Výtvarná výchova – symbol obce, plagát pravidiel a pozvánka na prospešnú aktivitu.

METÓDY, FORMY A HODNOTENIE

Uplatňuje sa zážitkové a situačné učenie, pozorovanie a vychádzka, riadený rozhovor, rolová hra, práca s obrázkom, plánom, kalendárom a jednoduchým záznamom, skupinová úloha a prospešná aktivita. Hodnotenie je priebežné a formatívne. Sleduje individuálny pokrok v orientácii, komunikácii, spolupráci, bezpečnom a férovom konaní, práci s informáciami a schopnosti vysvetliť vlastné rozhodnutie. Využíva sa pozorovanie, rozhovor, praktická úloha, žiacke portfólio, sebahodnotiaci škála a slovná spätná väzba.

Očakávané výstupy žiaka 1. ročníka

Žiak na konci 1. ročníka podľa svojich možností vie:

- predstaviť seba, svoju rodinu, školu a obec a pomenovať základné vzťahy a úlohy ľudí v týchto spoločenstvách;
- orientovať sa v režime dňa, rozlišovať minulosť, prítomnosť a budúcnosť a zoradiť jednoduché udalosti;
- používať základné časové pojmy a orientovať sa v kalendári primerane učivu 1. ročníka;
- opísať cestu v známom prostredí, používať základné priestorové pojmy a pracovať s jednoduchým plánom alebo obrázkovou mapou;
- rozpoznať vybrané symboly školy, obce a Slovenskej republiky primerané veku;
- dodržiavať dohodnuté pravidlá triedy, bezpečného pohybu a slušnej komunikácie;
- rozlišovať vhodné a nevhodné správanie, pomenovať svoje pocity a potreby a rešpektovať pocity a odlišnosti druhých;
- spolupracovať, požiadať o pomoc, ponúknuť pomoc a primerane riešiť bežný konflikt;
- uviesť príklady zodpovedného správania k spoločnému prostrediu, veciam a miestnej komunite;

Formatívne hodnotenie v predmete

- pozorovanie správania, komunikácie, spolupráce a uplatňovania pravidiel v reálnych situáciách.
- komunitný kruh, modelové situácie, rolová hra, rozhovor, jednoduchá mapa a časová postupnosť.

- opisná spätná väzba k rešpektu, zodpovednosti, argumentácii a schopnosti riešiť situáciu.
- žiacke portfólio – kresby, mapy, rodinná alebo triedna časová os, reflexie a projektové výstupy.
- sebahodnotenie správania a spolupráce pomocou otázok: Čo sa mi podarilo? Komu som pomohol/pomohla? Čo zlepším?.

Priebežné hodnotenie žiakov

- Po dohode s pedagogickými zamestnancami sa v 1. ročníku v každom predmete okrem slovného formatívneho a sumatívneho hodnotenia budú používať tieto motivačné a hodnotiace pečiatky:

Obr. č. 1

Motív č.1 Motív č.2 Motív č.3 Motív č.4 Motív č.5

Motív č.6 Motív č.7 Motív č.8 Motív č.9 Motív č.10

Sumatívne hodnotenie v predmete

Na konci tematického celku sa využíva ústna alebo obrázková úloha, praktická orientácia, krátky projekt, modelová situácia alebo pracovný list. Hodnotí sa porozumenie vzťahom, času a priestoru, uplatnenie pravidiel a schopnosť preniesť poznatky do každodenného života.

PERCENTUÁLNA STUPNICA SUMATÍVNEHO HODNOTENIA PÍSOMNÝCH PRÁC (štvrtročné, polročné, trištvrtročné, záverečné-výstupné)

Človek a spoločnosť	100% - 90%	😊	A	vynikajúca úroveň
	89% - 75%	🙂	B	veľmi dobrá úroveň
	74% - 50%	😐	C	dobrá úroveň
	49% - 25%	😞	D	čiastočne dosiahnutá úroveň
	24% - 0%	😡	E	zatiaľ nedosiahnutá úroveň

Súhrnné hodnotenie v predmete

Súhrnné hodnotenie opisuje orientáciu žiaka v rodinnom, školskom a miestnom spoločenstve, chápanie času a priestoru, rešpektovanie pravidiel, spoluprácu a zodpovedné konanie. Pri sociálnych prejavoch sa vychádza z dlhodobého pozorovania, nie z jednorazovej situácie.

Predmet Človek a spoločnosť sa v 1. ročníku na vysvedčení hodnotí slovným hodnotením.